

POVINNOSTI ZAMESTNÁVATEĽOV NA ZAISTENIE OPTIMÁLNEHO OSVETLENIA PRI PRÁCI

Z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci je dôležité vytvoriť na pracoviskách optimálne svetelné podmienky, ktoré zohľadňujú druh a zrakovú náročnosť vykonávanej práce. Na zabezpečenie zrakovej pohody zamestnancov a na predchádzanie zrakovej únavy sú zamestnávatelia povinní zabezpečovať na pracoviskách svetelné podmienky technickými a organizačnými opatreniami.

1. LEGISLATÍVNY RÁMEC

Vytváranie vhodných svetelných podmienok na pracoviskách z dôvodu ochrana zdravia a bezpečnosti zamestnancov pri práci je v podmienkach SR ustanovené:

- v zákone č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov,
- v zákone č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- vo vyhláske MZ SR č. 541/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci.

2. POŽIADAVKY NA OSVETLENIE PRI PRÁCI

V § 36 zákona č. 355/2007 Z.z. sú ustanovené základné požiadavky na osvetlenie pri práci v znení:

- zamestnávateľ je povinný zabezpečiť dostatočné osvetlenie pracovných priestorov,
- pracoviská, na ktorých je potrebné združené osvetlenie, alebo pracoviská bez denného osvetlenia možno prevádzkovať, len ak z technických alebo prevádzkových dôvodov nie je možné zabezpečiť denné osvetlenie,
- pre prevádzkovanie pracovísk bez denného osvetlenia je zamestnávateľ povinný zabezpečiť ochranu zdravia zamestnancov náhradnými opatreniami.

Vo vyhláske MZ SR č. 541/2007 Z.z., ako vykonávacom predpise zákona č. 355/2007 Z.z. sú ustanovené podrobnosti o požiadavkách na denné, umelé a združené osvetlenie pracovísk a na osvetlenie pracovísk bez denného osvetlenia. Za pracovisko bez denného osvetlenia sa považuje pracovisko vo vnútorných priestoroch bez osvetľovacích otvorov alebo s osvetľovacími otvormi, v ktorých nie sú splnené podmienky na združené osvetlenie.

Na ochranu zdravia zamestnancov, ktorí pracujú dlhodobo na pracovisku bez denného osvetlenia (v priebehu jednej pracovnej zmeny alebo dňa dlhšie ako 4 hodiny a najmenej počas 30 dní v roku) je najnižšie prípustná priemerná hodnota udržiavanej osvetlenosti z celkového osvetlenia vo vnútornom priestore alebo v jeho funkčne vymedzenej časti stanovená na 1500 lx. Ak priemerná udržiavaná osvetlenosť z celkového osvetlenia nedosahuje 1500 lx, musí zamestnávateľ zabezpečiť aspoň jedno z náhradných opatrení, ktoré znižujú nepriaznivý

vplyv dlhodobého pobytu na zdravie a najmä na biologické funkcie zamestnancov. Medzi náhradné opatrenia patrí:

- pobyt v priestore najviac 4 hodiny denne,
- začiatok pracovnej zmeny po 12,00 hodine,
- ukončenie pracovnej zmeny najneskôr o 13,00 hodine,
- práca každý druhý deň,
- prestávka v práci v priestoroch s denným osvetlením v trvaní najmenej 2 hodiny, začínajúca najneskôr o 12,00 hodine,
- najviac 3 denné zmeny v týždni, končiace po 13,00 hodine,
- po dvoch pracovných zmenách 2 dni voľna,
- špeciálne ožarovacie zariadenia (umelé okná, svietiace steny a pod.), pričom musia byť splnené podmienky na zábranu oslnenia.

V prípade zabezpečenia náhradného opatrenia na pracovisku bez denného osvetlenia je najnižšia prípustná hodnota priemernej udržiavanej osvetlenosti vo vnútornom priestore alebo jeho funkčne vymedzenej časti stanovená na 500 lx.

3. POŽIADAVKY NA OSVETLENIE MIEST ZRAKOVÝCH ÚLOH

Požiadavky na osvetlenie miest zrkových úloh sú stanovené v technickej norme STN EN 12464-1:2004 Svetlo a osvetlenie, Osvetlenie pracovných miest, Časť 1: Vnútorné pracovné miesta. Súbor požiadaviek na osvetlenie vnútorných pracovných miest je z hľadiska zabezpečenia zrkovej pohody a zrkového výkonu pri práci.

Okrem kvantitatívnych požiadaviek na udržiavanú osvetlenosť miest zrkových úloh sú v norme ustanovené aj kvalitatívne požiadavky na osvetlenie ako je rovnomernosť, oslnenie, smerovanie svetla, podanie farieb a vnímanie farby svetla.

4. MERANIE OSVETLENIA

Meranie denného, umelého a združeného osvetlenia vnútorných priestorov a osvetlenia miest zrkových prác vykonávajú obvykle právnické a fyzické osoby so živnostenským oprávnením na viazanú živnosť – kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie faktorov pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie. Podrobnosti týkajúce sa odbornej spôsobilosti na výkon tejto živnosti sú uvedené v zákone č. 355/2007 Z.z.

5. VÝKON ZDRAVOTNÉHO DOHĽADU

Dohľad nad stavom svetelných podmienok na pracoviskách a zdravotný dohľad nad zdravím zamestnancov, vykonávajú obvykle právnické a fyzické osoby so živnostenským oprávnením na viazanú živnosť - pracovná zdravotná služba. Podrobnosti týkajúce sa zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby sú uvedené v zákone č. 140/2008 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z., ako aj zákon č. 355/2007 Z.z..